

EUROPESE
REKENKAMER

Rede

13 oktober 2022

Rede door Tony Murphy, president van de Europese Rekenkamer

**Presentatie van het Jaarverslag 2021 van de ERK
Commissie begrotingscontrole — Europees Parlement**

13 oktober 2022

Alleen de uitgesproken versie geldt.

Mevrouw de voorzitter,

Geachte leden,

Commissaris Hahn,

[Vertegenwoordiger van het voorzitterschap van de Raad],

Het is een eer voor mij om hier voor het eerst bij u te zijn als **nieuw verkozen president** van de Europese Rekenkamer (ERK).

Eerst wil ik u graag kort **iets over mezelf** vertellen. Ik ben een **auditor** met meer dan veertig jaar ervaring op het gebied van controle in de publieke sector, zowel op nationaal als op Europees niveau — bij de Ierse hoge controle-instantie, de Europese Commissie en de ERK. Al bijna tien jaar ben ik in verschillende functies en kamers werkzaam bij de ERK en in 2018 ben ik ERK-lid geworden.

Als **president** wil ik **in de eerste plaats** onze werkzaamheden voortzetten om deze **commissie** te ondersteunen met de informatie die u nodig hebt om uw rol te vervullen en om de **verantwoording en transparantie** ten aanzien van alle soorten EU-maatregelen te verbeteren, in het belang van de EU-burgers.

Vandaag ben ik echter ook hier bij u uit hoofde van mijn vorige functie als **lid voor ons jaarverslag** over het jaar 2021.

In die hoedanigheid heb ik de afgelopen jaren velen van u ontmoet en met velen van u samengewerkt, en dus ken ik uit de eerste hand de **nauwe en constructieve samenwerking** tussen onze respectieve instellingen. Ik kijk ernaar uit **u allen** te leren kennen en onze vruchtbare samenwerking te verdiepen.

Ons jaarverslag is ons **kernproduct** en het uitbrengen ervan vergt een **gezamenlijke inspanning**. Het jaarverslag dat ik vandaag aan u presenteer, zou niet bestaan zonder intensief **teamwerk en toewijding**. Ik maak van deze gelegenheid gebruik om de vele auditors en ondersteunend medewerkers die betrokken zijn bij alle stadia van de controlewerkzaamheden, de **leden** die verantwoordelijk zijn voor afzonderlijke hoofdstukken en ons hele **college** te bedanken.

We brengen ons jaarverslag uit in een **context** die heel **anders** is dan vorig jaar. Terwijl we allemaal hard hebben gewerkt om voor een doeltreffende dienstverlening te zorgen ondanks de aanhoudende operationele problemen als gevolg van de **COVID-19-crisis**, worden we nu ook geconfronteerd met de **Russische aanvalsoorlog** in Oekraïne. De wereldwijde gevolgen daarvan en de zich ontwikkelende **energiecrisis** betekenen nieuwe uitdagingen voor ons allen.

Een **deugdelijk en doeltreffend** beheer van de EU-financiën is belangrijker dan ooit. Hierdoor komt een **grotere verantwoordelijkheid** bij zowel de Commissie als de lidstaten te liggen, maar ook bij ons als Europese Rekenkamer.

Wat zijn de belangrijkste bevindingen van ons jaarlijks onderzoek voor 2021?

Net als in voorgaande jaren hebben we over de **EU-rekeningen** een goedkeurend oordeel afgegeven — deze vertoonden geen afwijkingen van materieel belang.

Met betrekking tot de **ontvangsten** constateerden we dat het foutenpercentage over het geheel genomen **niet van materieel belang** was. We troffen echter enkele aanhoudende tekortkomingen aan in de controles met betrekking tot de zogenaamde traditionele eigen middelen in bepaalde lidstaten en bepaalde daarmee verband houdende processen bij de Commissie.

Ons jaarverslag over het begrotingsjaar 2021 is het eerste waarin we, naast de als onderdeel van het **MFK** overeengekomen begrotingsmiddelen, ook het initiatief “Next Generation Europese Unie” (NGEU) en met name de **herstel- en veerkrachtfaciliteit** bestrijken.

Voor het eerst geven we **twee afzonderlijke oordelen** over de wettigheid en regelmatigheid van de uitgaven voor 2021: één over de **EU-begrotingsuitgaven** en één over de **uitgaven in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit**.

We brengen **twee afzonderlijke oordelen** uit om rekening te houden met de **verschillen** tussen de begrotingsuitgaven in het kader van het meerjarig financieel kader (MFK) en de uitgaven in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit. De herstel- en veerkrachtfaciliteit is een **tijdelijk instrument dat wordt gefinancierd door de uitgifte van obligaties**; bovendien is vooral het **uitvoeringsmodel anders**. In tegenstelling tot de EU-begrotingsuitgaven, die gebaseerd zijn op de **vergoeding van subsidiabele kosten of de naleving van de voorwaarden** die in de EU- of nationale regels zijn vastgelegd, is bij de herstel- en veerkrachtfaciliteit de voorwaarde voor betaling de **bevredigende verwezenlijking van vooraf bepaalde mijlpalen of streefdoelen**.

Nu wil ik eerst ingaan op ons oordeel en onze bevindingen over de **EU-begrotingsuitgaven**:

Op basis van onze representatieve steekproef van 740 verrichtingen constateerden we dat het algehele niveau van onregelmatigheden is **gestegen** ten opzichte van het voorgaande jaar en in 2021 uitkwam op 3,0 % (tegenover 2,7 % in 2020 en 2019).

Gezien de wijdverbreide aard van de problemen die we aan het licht hebben gebracht (d.w.z. de diepgaande invloed van de fout), gaven wij voor het derde jaar op rij een **afkeurend oordeel**.

Onze bevindingen bevestigen nogmaals onze eerdere beoordeling dat de **wijze waarop middelen worden uitbetaald**, d.w.z. of zij worden uitbetaald als **vergoeding van gemaakte kosten** of eerder op basis van een **recht**, van invloed is op het foutenpercentage.

Voor **uitgaven met een hoog risico**, een duidelijke **meerderheid** (63 %) van onze controlepopulatie, wordt het foutenpercentage geraamd op 4,7 %. Het gaat hierbij voornamelijk om Cohesie, maar ook om andere EU-beleidsterreinen, waaronder de “Eengemaakte markt”, “Migratie”, “Veiligheid”, “Nabuurschap” en delen van “Natuurlijke hulpbronnen”.

Voor **uitgaven met een laag risico** concludeerden we dat het geschatte foutenpercentage **onder de materialiteitsdrempel** van 2 % lag. Dit betreft uitgaven op basis van rechten, zoals rechtstreekse steun aan landbouwers, Erasmus-beurzen voor studenten en de salarissen en pensioenen van EU-ambtenaren.

Als we even **inzoomen** op de **verschillende beleidsrubrieken**, te beginnen met **Cohesie**, constateren we een aantal typische fouten, zoals niet-subsidiabele kosten, het ontbreken van essentiële bewijsstukken, inbreuken op de regels inzake de interne markt/staatssteun en inbreuken op de regels inzake overheidsopdrachten.

We schatten het foutenpercentage in deze rubriek **op 3,6 %** (3,5 % in 2020).

Mevrouw de voorzitter, ik wil u enkele **concrete voorbeelden** geven van de **fouten** die wij hebben aangetroffen, om beter te illustreren waar ik het over heb:

- Eén door ons gecontroleerde programma omvatte kosten van partners die in het **verkeerde geografische gebied** waren gevestigd. Dergelijke uitgaven waren niet subsidiabel.
- In een ander geval stelden we vast dat een kwart van de **deelnemers aan een sociaal programma** dat bedoeld was voor personen die geen werk hebben en geen onderwijs of opleiding volgen, in feite wel **een baan had**.

Een belangrijk onderdeel van onze werkzaamheden op het gebied van Cohesie en, naar ik weet, een **gebied** waar deze commissie ook in het **bijzonder belangstelling** voor heeft, betreft het werk van de **nationale auditautoriteiten**. Sinds 2017 beoordelen wij het werk van **deze auditautoriteiten** door middel van onze gegevensgerichte toetsing. Uit onze controles van de afgelopen vijf jaar blijkt dat de werkzaamheden van deze auditautoriteiten het **hoge foutenrisico** op dit gebied nog **niet voldoende ondervangen** en momenteel het **vertrouwen beperken** dat in die werkzaamheden **kan worden gesteld**.

Mevrouw de voorzitter, het is belangrijk dat we ook de aandacht vestigen op **positieve voorbeelden** die we aantreffen. In dit verband wil ik erop wijzen dat we voor één

lidstaat hebben vastgesteld dat de nationale **auditautoriteit** steun en advies heeft verstrekt met betrekking tot de wijze waarop de beheersautoriteit haar procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten zou kunnen verbeteren.

Verder ga ik in op **Natuurlijke hulpbronnen**: over het geheel genomen en rekening houdend met alle beschikbare informatie constateerden we dat het foutenpercentage **dicht** bij de materialiteitsdrempel lag.

Voor de uitgaventerreinen die zijn aangemerkt als gebieden met een **hoog risico** (plattelandontwikkeling, marktmaatregelen en andere gebieden buiten het GLB), d.w.z. ongeveer een derde van deze MFK-rubriek, wijzen onze resultaten erop dat het foutenpercentage van materieel belang is, waarbij de belangrijkste bronnen van fouten niet-subsidiabele begunstigden, administratieve fouten en niet-naleving van milieuverbintenissen zijn.

Enkele voorbeelden van fouten die op dit uitgaventerrein werden aangetroffen:

- Wij ontdekten enkele gevallen waarin pluimveebedrijven meer dan één aanvraag indienden. In de meeste gevallen vroegen twee echtgenoten ieder het maximale steunbedrag aan, waarbij zij aanvoerden dat zij als afzonderlijke landbouwers moesten worden behandeld, ook al verbleven hun dieren in dezelfde gebouwen.
- Bij de controle van een landbouwbedrijf met behulp van satellietbeelden hebben wij vastgesteld dat de aangifte van de landbouwer niet de **feitelijke landbouwactiviteit** van de landbouwer weerspiegelde. Meer dan de helft van de betrokken betaling werd daarom als een fout beschouwd.

Voor dit beleidsterrein wil ik graag wijzen op de **positieve bijdrage** die **controles door monitoring** kunnen leveren. Deze controles zijn gebaseerd op satellietbeelden die op nationaal niveau kunnen worden gebruikt om de naleving van bepaalde EU-regels te controleren, bijvoorbeeld oppervlaktegerelateerde steunaanvragen. Voor 2021 onderzochten we een dergelijk satellietgebruik door de Italiaanse en Spaanse autoriteiten en, overwegende dat momenteel slechts 13 % van de oppervlakte die valt onder de regelingen voor rechtstreekse steun is onderworpen aan dergelijke controles, bevelen wij de Commissie aan de lidstaten verder te ondersteunen bij het gebruik ervan.

Voor **Eengemaakte markt, innovatie en digitaal beleid** constateerden we een stijging van het materiële foutenpercentage van 3,9 % in 2020 tot **4,4 % in 2021**. De uitgaven voor onderzoek (voornamelijk Horizon 2020) blijven de belangrijkste bron van fouten, met name niet-subsidiabele kosten zoals personeelskosten.

Enkele **voorbeelden** van dergelijke fouten:

- Bij de controle van één kleine of middelgrote onderneming troffen we **geen tijdregistratie** aan voor twee personeelsleden, terwijl anderen uren hadden gedeclareerd terwijl zij met vakantie waren. Bijna de helft van de door ons onderzochte uren was niet subsidiabel.
- In een ander project stelden we vast dat een onderzoeker in feite niet voldeed aan de **academische kwalificaties die vereist waren** om in aanmerking te komen voor een **Marie Curie-beurs**. Alle daarmee samenhangende kosten waren derhalve niet subsidiabel.

Met betrekking tot Migratie en grensbeheer, en Veiligheid en defensie troffen we fouten aan in bijna een derde van de door ons onderzochte verrichtingen.

- Wij stelden vast dat één project op het gebied van interne veiligheid niet resulteerde in de aankoop van de **geplande terreinvoertuigen voor de politie** — en we konden er niet zeker van zijn dat de daadwerkelijk gekochte voertuigen voor de beoogde doeleinden werden gebruikt.
- We troffen fouten aan in een **aanbestedingsprocedure voor de huisvesting van asielzoekers**; ook waren er diverse problemen met de contracten die vervolgens met bepaalde hotels werden gesloten. Noch de nationale autoriteiten, noch de Commissie hadden deze fouten ontdekt.

Wat de rubriek **Nabuurchap en internationaal beleid** betreft, hadden de meest voorkomende fouten betrekking op niet gedane uitgaven, het ontbreken van essentiële bewijsstukken, niet-subsidiabele kosten en inbreuken op de regels inzake overheidsopdrachten. Bijna de helft van de gecontroleerde verrichtingen bevatte fouten. **Hoewel onze steekproef beperkt was, bevestigen de resultaten dat het foutenrisico in deze rubriek hoog is.** Hieraan moet ik toevoegen dat het voor ons, ondanks de inspanningen van de Commissie om ons bij te staan, nog steeds moeilijk was om bepaalde **documentatie** te verkrijgen **van sommige internationale organisaties** die belast zijn met de uitvoering van EU-programma's.

Tot slot kom ik bij de rubriek **Administratie**. Evenals in voorgaande jaren schatten wij dat het foutenpercentage niet van materieel belang was. **Twee van de vijf** door ons gekwantificeerde **fouten** betreffen het Parlement, één de Commissie en twee de EDEO.

Dames en heren, nu ga ik in op onze controle van de **uitgaven in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit**:

Dit is een **noviteit** in ons jaarverslag van dit jaar en iets waarover we tijdens de looptijd van de herstel- en veerkrachtfaciliteit afzonderlijk zullen blijven rapporteren.

Anders dan bij de EU-begrotingsuitgaven in het kader van het MFK is het **uitvoeringsmodel** voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit gericht op het bereiken van **mijlpalen en streefdoelen** in plaats van op de vergoeding van gemaakte kosten.

In onze controle ten behoeve van de betrouwbaarheidsverklaring richten wij ons daarom op de vraag of de **Commissie** toereikend en geschikt bewijsmateriaal heeft verzameld ter onderbouwing van haar **beoordeling** dat de mijlpalen op bevredigende wijze waren verwezenlijkt. De naleving van **andere EU- en nationale regels** valt niet onder de **beoordeling door de Commissie** van de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en daarom wordt deze niet door ons oordeel bestreken. Dit aspect zal afzonderlijk worden bekeken in het kader van toekomstige controles, wanneer de Commissie haar werkzaamheden op dit gebied heeft afgerond en wij deze kunnen beoordelen. Bovendien beoordelen wij niet de **doeltreffendheid van de verschillende hervormingen** waar de mijlpalen betrekking op hebben; dit zou eerder een onderwerp zijn voor toekomstige speciale verslagen die hier specifiek op ingaan.

De **controlepopulatie voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit** omvatte de eenmalige betaling van 11,5 miljard EUR aan Spanje in 2021, nadat was gerapporteerd dat **52 mijlpalen**, die allemaal verband hielden met hervormingen, waren verwezenlijkt.

We constateerden dat **een van de mijlpalen** (met betrekking tot een hervorming van de **vennootschapsbelasting**, en met name de invoering van maatregelen “om te zorgen voor een minimumtarief van 15 % voor belastingplichtigen”) niet op bevredigende wijze was bereikt. Ons standpunt is dat de impact **niet materieel was**. Voorts hebben wij opgemerkt dat de Commissie nog geen **methode** heeft vastgesteld **voor het kwantificeren van de impact van het niet bereiken van een mijlpaal of streefdoel**, d.w.z. welk bedrag als gevolg daarvan moet worden opgeschort.

Wij hebben de Commissie verdere **aanbevelingen** gedaan voor haar beoordeling van de mijlpalen, met name met betrekking tot de documentatie van haar werkzaamheden en de criteria die zijn gebruikt om de mijlpalen te beoordelen.

Dames en heren,

Tot nu toe hebben we gekeken naar het **nalevingsaspect** ten aanzien van de EU-uitgaven. Maar we kijken ook naar het **gebruik** van de beschikbare middelen, dat regelmatig een **punt van zorg** is geweest. Dit is in 2021 niet veranderd.

Eind 2021 bedroegen de **niet-afgewikkelde vastleggingen** in totaal 341,6 miljard EUR, tegenover 303,2 miljard het voorgaande jaar. Maar dit bedrag omvat voor het eerst niet-afgewikkelde vastleggingen voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit van bijna 90 miljard EUR. Zonder dit bedrag zijn de niet-afgewikkelde vastleggingen afgenomen

ten opzichte van het voorgaande jaar, met name als gevolg van vertragingen bij de uitvoering van middelen onder gedeeld beheer in het kader van het MFK 2021-2027.

In ons verslag geven we ook informatie over de blootstelling van de EU-begroting aan mogelijke **verplichtingen** in de toekomst. Deze blootstelling is in 2021 meer dan verdubbeld tot 277,9 miljard EUR. Dit was voornamelijk het gevolg van het feit dat er voor 91 miljard EUR aan obligaties werd uitgegeven voor de financiering van het NGEU-pakket en het feit dat de financiële bijstand aan de lidstaten ter bescherming van banen en werknemers die door de pandemie zijn getroffen (SURE) werd verhoogd met 50,2 miljard EUR.

Vanuit **horizontaal oogpunt** brengen we verslag uit over kwesties die betrekking hebben op het jaarlijkse beheers- en prestatieverslag van de Commissie over de EU-begroting (het **AMPR**), dat u later vandaag zult bespreken. Dit jaar merkten we op dat de beperkingen van controles achteraf op verschillende beleidsterreinen van invloed zijn op de robuustheid van de **risicobeoordeling van de Commissie** en haar classificatie van uitgaven als **uitgaven met een hoog of laag risico**. We brengen ook verslag uit over de presentatie van **financiële correcties** voor onregelmatige betalingen (5,6 miljard EUR), die naar onze mening aanleiding kan geven tot misverstanden. Ten slotte merken we wat betreft de kennisgeving die de Commissie in het kader van de **conditionaliteitsverordening** aan Hongarije heeft gestuurd, op dat in het AMPR geen nadere gegevens over die kennisgeving worden bekendgemaakt en ook niet wordt beschreven welke invloed deze kan hebben op de regelmatigheid van de betrokken uitgaven. Ondertussen heeft de Commissie maatregelen ter bescherming van de begroting voorgesteld aan de Raad en, zoals u bekend is, aanvullende informatie gedeeld waarin zij verwees naar een aantal kwesties, waaronder het systeem voor openbare aanbestedingen en het voorkomen en corrigeren van belangenconflicten.

Tot slot hebben wij aan OLAF 15 gevallen gemeld van vermoedelijke fraude die we tijdens onze controlewerkzaamheden in 2021 hadden geconstateerd (in 2020: 6 gevallen); op basis hiervan heeft OLAF tot nu toe 5 onderzoeken ingesteld. Er bestaan werkregelingen tussen de ERK en zowel het EOM als OLAF, en vanaf dit jaar zenden we, waar mogelijk, gevallen van vermoedelijke fraude aan beide tegelijkertijd door. Los van individuele gevallen waarin we mogelijk fraude vermoeden, pakt de Rekenkamer dit belangrijke onderwerp aan door middel van speciale verslagen die hier specifiek op ingaan, zoals de verslagen waarin we keken naar de frauderisico's die van invloed zijn op het gemeenschappelijk landbouwbeleid (14/2022), de opname van marktdeelnemers op een zwarte lijst (11/2022) en belangenconflicten bij gedeeld beheer (te verwachten in het eerste kwartaal van 2023).

Mevrouw de voorzitter, geachte leden,

Ons jaarverslag bevat **nog meer gedetailleerde informatie en bevindingen** die ik ook zou willen benadrukken, maar helaas is mijn tijd beperkt. Daarom rond ik nu af en verwijs ik u verder naar de tekst van ons **jaarverslag** of onze **EU-controle in het kort**, die u allemaal hebt ontvangen.

Tot besluit merk ik op dat uit onze bevindingen voor 2021 blijkt dat we **waakzaam moeten blijven** en dat er **op alle niveaus doeltreffende controles nodig zijn** om na te gaan hoe het geld wordt besteed en of de beoogde resultaten worden bereikt.

We leven in de wereld die in een **ongekend tempo** verandert en dit brengt voor de EU uitdagingen met zich mee. De uitgaven in de EU zullen de komende jaren verdubbelen. Daarom rust op zowel de Commissie als de lidstaten de **enorme verantwoordelijkheid** om de financiën van de EU deugdelijk en efficiënt te beheren.

Tot slot wil ik van deze gelegenheid gebruikmaken om de **commissaris te bedanken** voor de medewerking van zijn instelling in het afgelopen jaar. Soms zijn we het op specifieke punten oneens, maar we streven er binnen onze respectieve verantwoordelijkheden samen naar te waarborgen dat de EU-begroting goed wordt benut.

Ik dank u voor uw **aandacht** en ben graag bereid uw **vragen** te beantwoorden.